

על אתר - ביטאון לענייני ארץ ישראל במקורות

דא אטר

ביטאון לענייני ארץ ישראל במקורות

גיליון ז (אלול תש"ס)

ספר הספרים, סופר וחופר תנ"ך, ארכאולוגיה, ספרות והיסטוריה מחשבות על בעיות ועל פתרונות

מכללת הרצוג להכשרת מורים

ליד ישיבת הר עציון

בשיתוף

החברה להגנת הטבע
חלמי"ש
חקר ולימוד מקורות ישראל בשדה

האגף לתרבות תורנית
מנהל התרבות
משרד החינוך, התרבות והספורט

מערכת

ד"ר ישראל רוזנסון - יו"ר
אייל בן אליהו
ד"ר אליהו נתנאל
עמוס ספראי
פרופ' יהושע שוורץ

מזכיר המערכת

מאיר מוניץ

כל הזכויות שמורות

הוצאת תבונות
מכללת הרצוג להכשרת מורים
ליד ישיבת הר עציון
אלון שבות 90433
טל' 02-9931451
פקס' 02-9932796
ISSN 0793-5315

תוכן העניינים

הרצאות

- 9 ארכאולוגיה, מקרא והחברה הישראלית - זאב הרצוג
17 בין מקרא לארכאולוגיה - אברהם בירן
23 על אפנות בחקר תולדות ישראל - יואל אליצור

מאמרים

- 45 היסטוריה ומקרא - הילכו שניים יחדיו? - ספר בראשית - יואל בן נון
65 על מקרא, על קרמיקה ועל מה שביניהם - יצחק מייטליס
101 על ארכאולוגיה, על היסטוריה ועל חקר הכתובות העתיקות - חגי משגב
111 סיפור עבר - ספרות והיסטוריה בתנ"ך - סתירה או השלמה? - ישראל רוזנסון

בקשה לשולחי מאמרים

- א. כל מאמר הנושק להיבטים שונים של זיקת מקורות ישראל לארץ ישראל, יתקבל בברכה ויעבור שיפוט כמקובל (המעוניין לקבל חזרה את כתב היד מתבקש לציין זאת).
- ב. נא לא לשלוח מאמר שנתפרסם, או שעומד להתפרסם, באכסניה אחרת.
- ג. המאמר הנשלח יהא מודפס, או כתוב בכתב יד ברור ובשורות רווחות (רצוי לצרף תקליטון מחשב).
- ד. הכתיב הנהוג במאמר יהא בהתאם לכללי הכתיב חסר הניקוד (כתיב מלא).
- ה. כל מובאה שבמאמר תצוין כנהוג בכתיבה אקדמית.
- ו. תוכן המאמרים המתפרסמים בביטאון הוא על אחריות כותביהם בלבד!

* * *

המשתתפים בגיליון זה:

ד"ר יואל אליצור - מכללת הרצוג, אלון שבות; פרופ' אברהם בירן - מרכוס 13, ירושלים;
הרב יואל בן נון - מכללת הרצוג, אלון שבות; פרופ' זאב הרצוג - המכון לארכאולוגיה,
אוניברסיטת תל אביב; ד"ר יצחק מייטליס - מכללת הרצוג, אלון שבות; ד"ר חגי משגב -
מכללת הרצוג, אלון שבות; ד"ר ישראל רוזנסון - מכללת הרצוג, אלון שבות.

מבואי דברים

גיליון זה של על אתר מוקדש לשאלת המקרא וההיסטוריה. אנו שומרים לכותבי המאמרים וההרצאות המובאים להלן את הצגת מלוא מורכבותו של הנושא על השאלות השונות והמגוונות הקשורות בו.

בדברי הקדמה קצרים אלו נסתפק אפוא בציון מה שידוע למתעניינים בנושא ולעוסקים בו: נושא הגיליון חלחל ללב לבו של השיח הציבורי, לבש כסות לאומית ודתית ועורר פולמוס לא פשוט בין מגזרים שונים בחברה הישראלית - פולמוס העולה אחת לכמה שנים לכותרות ולחדשות, דרך כלל אגב סערה תקשורתית.

זך הפולמוס הפעם היה, ללא ספק, מאמרו של פרופ' זאב הרצוג על ההיסטוריות של התנ"ך שהתפרסם בעיתון הארץ בסתיו שנה זו. תקצר היריעה מלתאר את התגובות שפורסמו בעקבות המאמר ואת ימי העיון שהביא בעקבותיו (למיטב ספירתנו מדובר בכמה עשרות!). כל זאת, אות וסימן הם לטעונות של הנושא ולעניין הרב שהוא מעורר. אחד מראשוני ימי העיון הללו נערך בחנוכה תש"ס במכללת הרצוג. הדברים שנאמרו ביום העיון הזה עומדים ביסוד קובץ המאמרים המוגש בזאת לקורא.

מתכונתו של הגיליון שלפנינו שונה מזו של גיליונות אחרים של על אתר. הקורא ימצא בו שני חלקים: באחד סיכומי הרצאות שנישאו ביום העיון (פרופ' ז' הרצוג, פרופ' א' בירן, ד"ר י' אליצור), ובשני - מאמרים בשאלות מרכזיות בנידון (הרב י' בן נון, ד"ר י' מייטליס, ד"ר ח' משגב, ד"ר י' רוזנסון). רוב המאמרים שבגיליון זה - חמישה מתוך שבעה - נכתבו על ידי מורים וחוקרים במכללת הרצוג המנסים - איש איש בדרכו ובשיטתו - להתמודד עם מגוון השאלות הכרוכות בהיסטוריות של התנ"ך. אנו מקווים שהנאמר כאן יביא לביסוס האמונה בנצחיותו של ספר הספרים ולהפריט המחשבה הפרשנית והמדעית בנושא. יחד עם זאת חושבים אנו שבנקודות רבות נמצאים אנו רק בתחילת הדרך המעמדת בין המחקר ההיסטורי ובין האמונה בקדושת המקרא, ומצפים להמשך המחקר בתחום!

המערכת